

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Pavla Ksiazkiewiczová**

Název práce: **Integrační politika Spolkové republiky Německo na příkladu zákona „Zuwanderungsgesetz“ a jeho novely**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Bc. Michal Dimitrov, doktorand při KNRS FSV UK (5. ročník, kombinované studium)

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Pavla Ksiazkiewiczová se ve své práci zaměřuje na problematiku integrace imigrantů v Německu na příkladu přistěhovaleckého zákona (*Zuwanderungsgesetz*) a jeho novely, tedy dvou ze zásadních norem migrační politiky SRN v předchozí dekádě. Cílem práce je zjistit, jak zákon změnil přístup Německa k imigrantům. Hlavní otázkou je, zda se jedná o multikulturní přístup, nebo „jestli platí slova kancléřky Merkelové a multikulturalismus je opravdu mrtev a integrační politika Německa se posunula směrem k asimilaci“. Autorka přitom na stanovenou otázku hledá odpověď sledováním tří kritérií v přistěhovaleckém zákoně: integrace (myšleno patrně v užším smyslu), přístup na pracovní trh a „rodinná integrace“ (myšleno pravděpodobně slučování rodin). Cíl je formulován jasně.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Uvozující citát Angely Merkelové z roku 2010 o „absolutním selhání multikulturalismu“ je zvolen vhodně. Víc než tento soud kancléřky je přitom zajímavá následující výzva ve stejném projevu: podle ní by od imigrantů měla být „vyžadována integrace do společnosti“. Ve slovech kancléřky se zrcadlí základní dilema německé přistěhovalecké politiky: všichni mluví o integraci, ale v zásadě se neshodnou na tom, co to integrace je. Lze kladně hodnotit, že Pavla Ksiazkiewiczová práci ukotvuje do základního teoretického rámce, přičemž staví do kontrastu klasické protipóly asimilace-multikulturalismus (poněkud nepochopitelně s odkazem na ekonomy, nikoliv klasiky teorie integrace), které v teoretické části práce obohacuje o Sartoriho teorii kulturního pluralismu, která je ovšem de facto pouze jednou z mnoha větví multikulturalismu. S ohledem na téma práce by bylo vhodnější podrobněji pracovat s pojmem integrace. Autorka sice na str. 17 stručně prezentuje klasické schéma čtyř dimenzí integrace (zde je třeba podotknout, že Kai-Uwe Berger víceméně pouze rozvíjel typologii, se kterou přišel již v roce 1981 Hartmut Esser), ovšem už se neptá po tom, jak tyto čtyři roviny integrace reflektuje přistěhovalecký zákon. Pavla Ksiazkiewiczová se ve své práci zabývá pouze cizinci – to je na jednu stranu logické, neboť se autorka zaměřuje na přistěhovalecký zákon, na druhou stranu je však možné to vnímat i problematičtěji, neboť přistěhovalecký zákon (už ze svého titulu) de facto neřeší nejpálčivější problém SRN v oblasti integrace, a sice integraci druhé a třetí (potažmo) čtvrté generace imigrantů, tedy zpravidla potomků cizinců, kteří přišli do země před několika desítkami let. Práce má logickou strukturu, tvůrčí přístup nikterak nevynechává.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce bohužel obsahuje velké množství překlepů, gramatických i stylistických chyb, opakované problémy autorce dělá použití správných zájmen v souvětích (příklad na str. 11: „Před přijetím *Zuwanderungsgesetz* v roce 2004 nemělo Německo žádnou všeobecnou migrační a integrační politiku. Místo toho se jejich migrační režim skládal...“, podobně též str. 28). Rušivě působí také nejednotnost přechylování ženských příjmení (Angela Merkelová vs. Rita Süßmuth), jakož i používání německých názvů zákonů apod. přímo v českém textu bez využití možnosti překladu, navíc v nejednotném formátu, např.: „Imigranti v rámci rodinného přistěhovaectví tvoří hned po uprchlících a *Spätaussiedler* třetí nejpočetnější skupinu. Může za to především era *gastarbeiterů*, kteří po *Anwerbestopp* v sedmdesátých letech zůstali v zemi...“ (str. 31).

4. **STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE** (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Problematické se jeví teoretické ukotvení práce: proč autorka nepracovala s množstvím publikací k tématu integrace od renomovaných německých odborníků na migraci, které jsou dostupné v knihovně FSV UK (Bade, Luft, Löffler atd.)? Práce je sice vystavěna logicky a srozumitelně, bohužel není jasné propojení dvou rovin textu: politické strany a jejich programy na straně jedné a samotný zákon na straně druhé. Autorka se v textu bohužel až na str. 24 zmiňuje o Evropské unii, což je ale zcela zásadní aktér, který významně ovlivnil finální podobu přistěhovaleckého zákona, (např. směrnice 109/2003 nebo 86/2003), lze dokonce tvrdit, že mnohem více než programový a rétorický boj mezi jednotlivými stranami v německém parlamentu. Autorka také nedostatečně zohledňuje, které strany byly u vlády a které v opozici (a jaké tedy byly jejich možnosti prosadit vlastní politiku), většinou pouze reprodukuje jejich bazální stanovisko k tématu, které však dále nezkoumá (ani co se jeho pravdivosti týče). Často také vyvstává otázka, jaký odstup má autorka k používané literatuře a pramenům: např. na str. 34 bez známky kritického smýšlení autorka reprodukuje hodnotící zprávu spolkového ministerstva vnitra. V práci je také několik faktických chyb, např. tvrzení o „okamžitému povolení k trvalému pobytu pro vysoce kvalifikované pracovníky“ (str. 29), které se pravděpodobně ztratilo v překladu. Zdá se, že němčina bohužel není příliš silnou stránkou autorky (např. „po zrušení zákona žalobou ústavního soudu“, str. 30). Autorka také často vyřkne hodnocení, aniž je jasné, na jakém základě tak činí, např. „politici se totiž domnívali“ (str. 14). Text trpí klasickou chorobou bakalářských prací, když klade více otázek, než na kolik jich odpovídá. Přitom závěr je poměrně diskutabilní (autorka tematizuje „palčivý problém s paralelními společnostmi“ – aniž je jasné, jak na to přišla, navíc tvrdí, že tyto společnosti „vznikaly kvůli dlouholetému multikulturnímu přístupu“ (str. 41).

5. **OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (jedna až tři):

5.1 V jakém období Německo praktikovalo „dlouholetý multikulturní přístup“?

5.2 Může autorka rozvést svůj závěr, že Německo je typem „kulturně pluralitní“ integrační politiky?

6. **DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA**

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji mezi stupni velmi dobře a dobře s ohledem na to, jaké stanovisko autorka zaujme ke kritickým bodům posudku.

Datum: 8. 6. 2014

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.